

inleidende tekst bij een rondleiding over de tentoonstelling van Jan Wessendorp in “de Zeeland”

Ik wil ik u enkele gedachten en overwegingen meegeven over de positie van de kunsten in de samenleving, welke wellicht stof ter discussie opleveren en enkele opmerkingen over schilderen en tekenen..

In een mens leven twee willen, twee streefrichtingen, een uiterlijke wil om zich in dit zinnenrijk te handhaven en alles wat in zijn macht staat dienstbaar aan zichzelf te maken. Daarnaast leeft een innerlijke wil, die zich, onder leiding van het geweten, juist dienstbaar wil maken aan het hogere ideaal, Twee willen, die met elkaar in tegenspraak zijn en vaak om de voorrang strijden.

In brief 251, van Vincent van Gogh vond ik de volgende regels:

”Bijna niemand weet, dat het geheim van mooi werk, voor een groot deel goede trouw en oprecht gevoel is”

Hij sprak niet over virtuoze penseelvoering, rijke toonwaarde opbouw, verfijnd kleurgevoel, interessante compositie, daar heeft de uiterlijke wil de leiding over, nee hij sprak van die innerlijke wil, waar je trouw aan moet zijn om mooie werk te maken.

“goede trouw en oprecht gevoel”

Dienstbaar zijn aan je eigen hoogste zelf.

De kunstenaar tilt momenten van leven uit de chaos, door ze te transfigureren tot symbool, waarin zich samenhang en betekenis onthult.

Een roos kan je geheel onberoerd laten, tot je haar als symbool kunt beleven

De beeldende kunst van de Grieken en Egyptenaren imponeert en overtuigt door het verheven mensbeeld dat er uit naar voren komt en waar ieder zich door liet bepalen. Het beeld van de mens, die zichzelf meester is geworden en zich dan in dienst stelt van het hogere ideaal. Zonder de medewerking en voorbeeld van de beeldende kunst waren die culturen nooit ontstaan!

Wij leven niet in een cultuur, een gezellig leven met zo nu en dan wat funshoppen bewijst niet. dat we in een cultuur leven.

Cultuur is de vereniging van alle uiterlijk en innerlijk, van driften en hoge aspiraties, gericht op een duurzaam geluk.

Kon u de berg lijken zien die de afgelopen honderd jaar heeft op gestapeld door oorlogen en bewuste uitroeiing, uit waan en machtswellust, dan zou u daar snel van overtuigd zijn. Nijd, haat en de drang om iets te willen betekenen zijn de voornaamste drijfveren, in plaats van geluk te willen scheppen.

We moeten ons aan deze onverschilligheid onttrekken en een menswaardige cultuur helpen voorbereiden, die alleen kan ontstaan door de arbeid van iedere afzonderlijke mens aan zichzelf.

De tijden zijn ernstig en de rol van de beeldende kunst daarin is doorslaggevend.

De innerlijke ontwikkeling van een mens verloopt via beeldvorming. Hij moet zich een beeld vormen van het geen hij zoekt, wil bereiken of wil worden.

Willen wij ons ontwikkelen dan moeten wij ons voegen naar de aanwijzingen van de opeenvolgende voorstellingsbeelden. Menselijke ontwikkeling is de ontwikkeling van zijn beeldvorming.

Dwang en onvrijheid zijn onverdraaglijk voor de mens in deze maatschappij, Wij willen ons door niets beperkt voelen.

Dit is nu een fatale misvatting, als we aanleg en potentieel vermogen willen ontwikkelen dan moeten wij autoriteit en leiding aanvaarden, zo ook voor de innerlijke ontwikkeling.

Wil cultuur een feit worden, dan dienen er collectieve voorstellingsbeelden te ontstaan, die elk afzonderlijk mens kunnen aanspreken, inspireren en richting geven. Anders doen we voortdurend elkaars werk te niet, doordat ieder, andere, tegenstrijdige voorstellingsbeelden volgt.

Beeldende kunst is een mega factor in dit wordingsproces door zijn beeldkracht en voorbeeld functie.

Deze gedachten staan ver van veel hedendaagse kunstenaars, juist het anders willen zijn het taboe doorbreken lokt hem. Het taboe is immers de rem op afwijkende beeldvorming.

Ook de kunstenaar eist zijn vrijheid, hij wil zich kunnen uitleven zelfcensuur is een vloek. Vrijheid is het grondrecht van de kunsten en dat is ook zo, Echter.....het betreft die vrijheid waarin de kunstenaar zich vrijwillig onderwerpt aan de eisen van een innerlijke wetmatigheid en noodwendigheid.

Willen de kunsten hun lijdende rol op zich nemen, dan is zelfopvoeding van de kunstenaar en ziften en zeven van doel en middelen van zijn kunst, van het hoogste belang

De staat wil van de kunstenaar een ondernemer maken: de innerlijke noodzaak die aanzet tot beelding wordt dan vervangen door de vraag van de doelgroep, het gat in de markt of de product herkenbaarheid. Hiermee vervalt de voorbeeldfunctie van de beeldende kunst. De regels van het commercieel handelen mogen niet gelden in de kunst.

Dit citaat uit een monografie over Albert van Dalsum in 1925, zegt op een andere manier, wat hiervoor is besproken.

van Dalsum reorganiseerde de toneelkunst omdat hij vond dat het afgelopen moest zijn met het vrijblijvende, oppervlakkige consumeren van Kunst. Hij wilde het publiek dwingend confronteren met de innerlijke werkelijkheid van het uiterlijke gebeuren.

“de beeldende kunst en de toneelkunst moete u bevrijden van de materialistische rompslomp, die ieder mens mee te slepen heeft. De mensen denken, dat ze met wat geld kunnen eisen, dat ze aangenaam worden bezig gehouden of een versiering boven de bank. Ze willen dat hun geest met rust wordt gelaten. Het moet daarmee uit zijn. In mijn kunst sta ik naakt. ik wil u dwingen ook alles af te werpen, dan pas kan ik u een spiegel voorhouden.

Ik wil het visioen, niet het weten. De openbaring niet de waarneming”

Schilderen is, naar de uiterlijke vorm, organiseren van vlekken en lijnen. Naar de inhoud is schilderen zichtbaar, voelbaar maken van een belevingswereld en een wereldbeschouwing Kort gezegd: hoe schilder je wat.

Hoe schilder ik wat: vermogen, goede trouw en oprecht gevoel

Jan Wessendorp